

Efesus

Naloʻbulat napisulan aPol totesi van hən alat a Efesus

Ase itos naloʻbulat napisulan egai?

APol itosi.

Itos naloʻbulat napisulan egai hən nəsa?

Itosi hən bəvʻusani ke najos savi naim nalo-
tuan ideh be evi nəvanuan gail lotoləmas bun
aYesu, lotogol nəsa tokele.

Itos naloʻbulat egai m̄os ase?

Naloʻbulat egai evi napisulan aPol totesi van
hən alat siYesu len naut a Efesus.

APol itos naloʻbulat egai ʻnais mai len naut a be?

APol itosi pəpadaŋ hən nasihau A.D. 62 nəboŋ
totoh len naim bəbaŋis aRom.

1) Na-ke-ivoi-an (1.1-2)

2) AYesu mai nəvanuan san gail. Nəmauran
veveu aGot toum həni len alat siYesu (1.3-
3.21)

3) Nəmauran veveu silat siYesu len navile a
pan. Imabe? (4.1-6.20)

4) Nə-maris-kotovi-an (6.21-24)

Na-ke-ivoi-an van hən alat a Efesus

¹ Ginau aPol, len naləŋoniam siGot, gai ilekis hən
ginau hən notovi ahai pispisul seKristo, aYesu.
Ginau nutos naloʻbulat napisulan egai van hən
gamit məttovi siGot len naut a Efesus, gamit
məttokad nadələmian len aKristo aYesu.*

* **1:1:** Uman 18.19-21, 19.1-40

² AGot aTəmadato mai Nasuḅ aYesu Kristo are-viol kəmas hən navoian mai gamito, arigol nəlomit tikad natəmat.

Navoian aGot togole mōs gidato

³ Datisal suh aGot, aTata siMasta sidato, aYesu Kristo! Bathut naḅonan dattokade mai aKristo, aGot ivoi masuṽ hən gidato len navoian p̄isi togəḡm len aNunun, navoian p̄isi lotogəḡm len nəḡav.

⁴ Navoian san imaiegai: A mō buni, nəḅoŋ aGot satuḅat gol navile a pan sal, ilekis hən gidato tia gol datuḅon mai aKristo hən datḅevi esan səḅon. İlekis hən gidato hən datḅinor len nəḅon, nəsaan ḅəḅuer len gidato. Sutuai len na-ləmas-buni-an san,

⁵ aGot inau koti tia ke ḅipat kuv gidato hum dat-tovi anatun san gail len nəsa aYesu Kristo ḅigole, ale gagai aYesu igole tia. AGot igol tomaienān husur eləŋon togole, igol gai ehəḅaṽur.

⁶ İgol natgalen p̄isi hən datḅisal suhi hən nəyalyalan hən navoian toviol kəmas həni mai gidato len aNatun gai toləmas buni.

⁷ Len nəda hən nəmatan siNatun, aGot igol datukad nəmakuvan. AGot eruḅat nəsaan sidat gail dan gidato husur topul masuṽ hən navoian.

⁸ Na-viol-kəmas-an san hən navoian mai gidato epul səḅəhov. Len namitisau hən nəmauran tonor mai na-ləḅoi-səḅoti-an san p̄isi,

⁹ aGot ehəḅaṽur hən tokel vəhot nə-nau-utaut-an sua san tosusuah. Sutuai tia aGot ikad nə-nau-utaut-an gai toke tigole len nəsa aKristo ḅigole. Ale aGot ikel vəhot nə-nau-utaut-an en san mai gidato.

¹⁰ Nə-nau-utaut-an san imaiegai ke: len nəḅoŋ ḅinor həni balai, aGot dereh tigol natit p̄isi len nəḡav mai natit p̄isi len navile a pan libonḅon

pipihabəlan aKристо. AKристо dereh tikad nədanjan hən na-il-a-mo-an hən natgalen p̄isi.

¹¹ Len aKристо, aGot ilekis hən dattovi esan gail. Ilekis hən gidato sutuai tia tonor hən nə-nau-utaut-an san. Ale igol natit p̄isi ehusur nə-nau-utaut-an hən naləḡonian san

¹² hən ke, ginamit, namttovi nametəkav hən namttoriḡ nəlonamito len aKристо, namtb̄itoh hən namtb̄isal suh nəyalyalan siGot.*

¹³ Gagai gamit am mətsavi Ju məttosəsəloḡ hən nakitinan, na-kel-uri-an tovoi ke aGot ilav kuv gamit dan nəsaan samito. Ale nəboḡ məttoriḡ nələmit len aKристо, aGot eviol hən aNunun mai gamito hum tokel gati tia, gai ita gat nahəsən len gamito hən məttovi esan.

¹⁴ ANunun aGot evi nə-ta-gati-an ke natit p̄isi aGot tokel gati ke, teviol həni mai gidato, datikade balai, nəboḡ nəmakuvan silat lotovi esan b̄ihav. Datisal suh nəyalyalan san!

Nasipaan mai na-sor-tuḡ-an

¹⁵ Imagenan, nəboḡ notosəsəloḡ həni ke məttokad nadələmian len Nasuḡ aYesu, mai məttoləmas bun alat siGot p̄isi, len nəboḡ enan vəbar daməḡjai,

¹⁶ nosipa vi təban aGot tabtab hən gamito, nənəḡan eḡuer. Nusor tuḡ m̄os gamit akis

¹⁷ van hən aGot Tata toyalyal, aTəman aMasta sidato, aYesu Kристо. Nousi ke, len aNunun, teviol hən namitisau hən nəmauran tonor, mai tikel vəhot aGot mai gamito, hən na-ləboi-bun-gai-an b̄etibau am len gamito.

* **1:12:** Gegai aPol isor husur gai mai naJu gail.

18 Nousi am ke, tigol mætelæboi buni len nêlomito hæn nê-vatvat-viri-an aGot tokis gamit hæn mætþikade. Nuke mætelæboi sêhot na-pul-masuŭ-an hæn navoian toyalyal gai tokel gati ke, teviol hæni mai nêvanuan san gail.

19 Nusor tuŭ ke mætelæboi nêyalyalan hæn nêdanjan san tosêhor bun natideh dattolæboi datþinau sêhoti, nêdanjan enan san tovi tarhæt sidat dattoriŋ nêlodat len aKristo. Evi nabiltidanjan gai toum lan

20 nêboŋ togol aKristo tole mæhat dan nêmatan, nêboŋ toriŋi tobêtah len navêlan nêmatu len nêmav.*

21 Len naut enan, aKristo eil a mŋo sêhor aŋel o natêmat ideh toil a mŋo tokad nêdanjan hæn na-il-a-mŋo-an. Iŷat nêhes tosêhor masuŭ hæn nêhes ideh lotolæboi læbikade, savi gagai ŋai, be evi vi sutuai.*

22 AGot eriŋ natit þisi len navêlan aKristo, ale itabtabuh lan hæn þeil a mŋo hæn natit þisi mŋos nêvanuan san gail.† Esumŋan gai tovi nêkadun towol hæn niben

23 ale niben tovi nêvanuan san gail. Ale aKristo epul len nêvanuan san gail, gai togol natit þisi len naut þisi topul þisi hæn natohan san.*

2

Nêmauran veveu len aKristo

1 A mŋo mætumat sil nêsaban samit dan nêsa aGot tolêŋoni, mai nêsaan samit gail.

2 A mŋo mætovi vanuan navile eg a pan mættohusur naþisal salito tosa. Mætugol nêsa aSetan tolêŋoni.

* **1:20:** Psa 110.1 * **1:21:** Kol 1.16 † **1:22:** Psa 8.6. Len nasoruan ta Kris ike, *aGot eriŋ natit þisi pipit narien aKristo.* * **1:23:** Kol 1.18-19

Evi aSetan toil a m̄o h̄en nat̄emat gail h̄en nam̄esav, iwol h̄en n̄elon alat lotom̄etahun l̄eb̄igol n̄esa aGot tol̄eḡoni.

³ A m̄o gidat p̄isi datutoh maienan. Datohusur nal̄eḡonian h̄en nibedato. Datugol natideh naḡoruan sasa sidato mai n̄enauan sidat tol̄eḡoni. Datukad naḡoruan sasa enan n̄eḡoḡ lotopas gidato ale datosum̄an n̄evanuan gail p̄isi am; datunor h̄en n̄elol paḡpaḡ mai n̄epanismen siGot.

⁴ Be aGot epul h̄en nalolosaan mai na-l̄emas-buni-an. Bathut na-b̄iltil̄emas-buni-an san tol̄emas masuṽ h̄en gidat h̄eni,

⁵ naut k̄emas dattomat len n̄esaan sidato, gai igol datumaur mai aKристо. (Evi navoian aGot toviol k̄emas h̄eni ḡai tolav kuv gamito dan n̄epanismen h̄en n̄esaan samito.)

⁶ Ale len naḡonan sidat mai aKристо hum niben, aGot igol datule m̄ehat vi lan n̄emauran vi sutuai mai aKристо ale eriḡ gidat datob̄etah maii len n̄emav.

⁷ Igole h̄en ḡeṽusan navoian san len n̄eḡoḡ ta tahw vi sutuai, navoian toviol k̄emas h̄eni tos̄ehor bun natideh dattol̄eḡoi datḡinau s̄ehoti. Igol navoian en san imasil len natit p̄isi togole m̄os gidato len aKристо aYesu.

⁸ Ale igol imasil maiegai: Len navoian aGot toviol k̄emas h̄eni, ilav kuv gamito dan n̄esaan samito n̄eḡoḡ m̄ettoriḡ n̄elomit len aYesu. Gamit m̄etsagol natideh h̄en m̄eḡbimakuv, evi naviolan siGot.

⁹ Datod̄edas datḡigol natideh h̄en datḡikad n̄elav-kuvi-an dan n̄esaan sidato. Imaienan h̄en asike datḡel̄eḡoi datḡipatpat gidat m̄ehat lan.

10 Husur evi aGot togol gidato. Len aYesu Kristo aGot igol gidato hən datb̄igol nauman tovoi gail gai toutaut hən̄i sutuai tia hən datb̄igole.

Datosua len aKristo

11 Sa-nəlom̄it tibon̄bon̄ hən nategai ke, nəbon̄ lotopas gamito, mətsavi Ju. Ale naJu gail lotov̄iv hən na-tiv-dalusi-an nəvanuan togole len nibelito, galit lokis gamito hən “alat ləsəkad na-tiv-dalusi-an.” Nau təlmam hən nəbon̄ ta m̄o enan.

12 Len nəbon̄ enan mətutoh, aKristo eḅuer len gamito. Mətovi metḅos gail, mətsavi nəvanuan siGot, alat a Israel. Ale mətotətan hən na-kel-gati-an gail aGot tokel mai alat a Israel, na-kel-gati-an aGot tota gat gail len nahəs̄an. Mətsəkad nə-vatvat-viri-an ideh. Mətutoh len navile a pan, aGot eḅuer len nəmauran samit gail.

13 A m̄o mətutoh a tut dan aGot, be gagai mətosua mai aKristo aYesu. Len nəda hən nəmatan seKristo, aGot ilav gamit mətogəm pəpadaḅ hən gai.

14 A m̄o ginamit namtovi Ju mai gamit mətsavi Ju datomətahun bun gidat gabag. AYesu igol natəḅmat len gidato, igol gamit mətsavi Ju mai ginamit namtovi Ju datosua. Na-mətahun-buni-an tohum napis-bile topəpehun gidato, igol eḅuer.

15 Len nəmatan hən niben, aYesu igol nalo seJu gail tobaḅ kelean todaḅ, səkad nədaḅan am. Igol tomaien̄an hən b̄igol naluḅoh toru enan arukad natəḅmat, arosua, naluḅoh veveu sua len gai.

16 Len nəmatan san len nəhai balbal, aYesu igol naluḅoh eru enan arosua ale igol arukad navoivoian mai aGot len natəḅmat. Len nəhai balbal eh̄um togol na-mətahun-buni-an səlaru imat, naluḅoh eru enan arsamətahun gəlar gabag am.

17 Egəm kel ur natəmat enan mai gamit mət̄savi Ju mət̄tosuh a tut dani, ale ikel uri mai ginamit am namtovi Ju namtosuh pəpadaŋ.*

18 Len nəsa aKřisto togole, gidat p̄isi, naJu mai nametb̄os gail, datoləboi datb̄egəm hən aTata Got len aNunun tosua ŋai.

19 Imaienan, mət̄savi metb̄os am, mət̄savi vanuan naut a tut. Be mət̄ovi galevis len alat siGot. Mət̄ovi vanuan gail len nəbathudud siGot.

20 Gidat dattokad nadəlomian, datohum naim nəvat san, gai toum həni len nəpaudesen tovi ahai piŋpisul mai ahai kelkel ur gail. Ale aKřisto aYesu səb̄on evi nəvat togol naim nəvat tohav mai tonor.

21 Nasuḅ esuhud hən gidato hən datb̄iḅon maii len naim, hən naim enan b̄evi məhat hən b̄egəm vi naim siNasuḅ tolo.

22 Len aKřisto, gamit am mət̄savi Ju, aKřisto esuhud hən gamit hən mət̄b̄iḅon maii len naim toum həni, hən b̄egəm vi naim aGot totohtoh lan len aNunun.

3

Nauman siPol m̄os alat ləsavi Ju

1 Bathut natenan, ginau, aPol, nutoh len naim bəbaŋis sil notoum seKřisto, aYesu, husur nukel ur na-kel-uri-an san tovoi mai gamit mət̄savi Ju.

2 Sunman mət̄tosəsəloŋ həni tia, aGot, len navoian san, itabtabuh len ginau hən nəb̄eum m̄os gamito.

3 Hum nototos kəkereh həni a m̄o tia, aGot ikel vəhot nə-nau-utaut-an san tosusuah mai ginau.

* **2:17:** Isa 57.19

⁴ Nəbən̄j mət̄bēvuruj̄ nəsa notomadhatosi, dereh mitinau səhot naləboian sagw hən nə-nau-utaut-an enan husur aKристо.

⁵ AGot sakel vəhoti mai naur ta sutuai, be gagai, len aNunun, ikel vəhoti mai ahai pispisul mai ahai kelkel ur san gail.

⁶ Nə-nau-utaut-an san tosusuah imaiegai ke: Len na-kel-uri-an tovoi lotodəlomi, alat ləsavi Ju mai naJu gail loṗit̄ṗit̄oṗ. Galit̄ ṗisi lukad natit̄ ṗisi aGot totəgau gati m̄os anatum gail. Naluṗoh eru en ṗisi losua hum niben aKристо, lukad bənbən hən nə-lav-kuvi-an dan nəsaan aGot tokel gati a m̄o, ale tosarpoh len aKристо aYesu.*

⁷ Len na-voi-buni-an aGot toviol kəmas həni mai ginau len nədərjan san, nogəm vi vanuan nauman san hən nəbikel na-kel-uri-an tovoi m̄osi.

⁸ Ginau novi ut kəmas səhor nəvanuan ṗisi lotovi siGot. Be naut kəmas natenan, len navoian aGot toviol kəmas həni, ilekis hən ginau hən nəbikel mai gamit mət̄savi Ju, hən na-kel-uri-an tovoi ke, aKристо tovi nəkadun navoian gail topul van van datsaləboi datbələboi səhoti.

⁹ Ale aGot togol navile a pan mai natit̄ ṗisi, ilekis hən ginau hən nəbigol nəvanuan ṗisi ləbələboi husur nə-nau-utaut-an egaii san, nə-nau-utaut-an tosusuani sutuai len natubatan.

¹⁰ Gagai aGot igol tomaienən hən bēvusan namitisau tiltile san gail hən nəmauran tonor van hən alat lotoil a m̄o mai alat lotokad nədərjan hən na-il-

* **3:6:** Kol 1.26-27

a-m̄o-an, be savi len navile a pan.* Ale dereh leris ləboi namitisau en san hən nəmauran tonor nəboŋ ləberis alat siYesu.

¹¹ Enan evi nə-nau-utaut-an siGot sutuai tia, ale igol isarpoh len aKristo aYesu, aMasta sidato.

¹² Len aKristo mai nadəlomian dattokade lan, datoləboi datb̄egəm tabtab, il len nəhon aGot, namətahwan eḅuer.

¹³ Imaienan, nukel mai gamit ke sa-nələomit tetuhatuh hən na-ləŋon-isa-vəsa-an sagw m̄os gamito. Ao, ivoi hən mətḅeḅiv həni husur evi tarhət samito.

Na-sor-tuḅ-an hən na-ləmas-buni-an

¹⁴ Bathut togol natgalen p̄isi, notəgedur, sor tuḅ vi təban aGot Tata,

¹⁵ nəbathudud kavkav san len nəmav mai len navile a pan lotokad nahəsalit lan.

¹⁶ Nusor tuḅ ke, len nəyalyalan aGot topul həni, mai len aNunun, aGot dereh teviol hən nədaŋan hən mətḅidaŋ habat am len nəlomito.

¹⁷ Nusor tuḅ ke, bathut mət̄torin̄ nəlomit lan, dereh aKristo titoh tin len nəlomito. Nusor tuḅ ke, na-ləmas-buni-an tevi nəkadun nəmauran samito hən mətḅeləmləmas bun gamit gabag.

¹⁸ Nusor tuḅ ke, gamit mai nəvanuan p̄isi siGot, dereh mitikad nədaŋan hən mətḅeləboi səhot

* **3:10:** Kol 1.16. Nəboŋ toke *alat lotoil a m̄o mai alat lotokad nədaŋan hən na-il-a-m̄o-an be savi len navile a pan*, len nasoruan ta Kris namilen səmasil. Hum ma tovi aŋel mai aḅiltin̄jel lotoil a m̄o o lotokad nədaŋan len nəmav. Hum ma tovi natəmat gail lotoil a m̄o o lotokad nədaŋan len naut ideh lotosuh lan. Namilen hum ma tovi gəlar p̄isi. Husur səmasil magenan, naut egai sakel uri ke tovi aŋel o natəmat o gəlar p̄isi.

naþosþosan, nabəlavan, nə-sahsah-vi-məhat-an mai nə-sareh-vi-pan-an hən na-ləmas-buni-an seKристо.

¹⁹ Nuke mətələboi na-ləmas-buni-an seKристо tosəhor bun na-ləmas-buni-an ideh am nəvanuan toləboii, hən mətəpəpul səsəhov hən naþoruan kaykav siGot.

²⁰ Datisal suh aGot! Len nədaŋan san toum len gidato, aGot eləboi þigol natit gail səhor masuŧ hən natideh dattoləboi datþeusi həni o datþinau hən þigole.

²¹ Gidat dattovi siYesu datisal suh nəyalyalan siGot, naur þisi lisal suh nəyalyalan san len aKристо aYesu vi sutuai sutuai! Ganan!

4

Nəþonan len niben aKристо

¹ Bathut natgalenan, ginau, aPol, lotobaŋis gat ginau sil nauman notogole mōs Nasuþ, ginau nous gamit ke, naþisal hən nəmauran samit gail tinor hən nəmauran aGot tolekis hən gamit həni.

² Nəlomit temədau, samtinau gamit səþomit ŋai; len natideh mətþigole hən nəvanuan gail, mətəmədau lan; len nə-daŋ-þuri-an samito, mititoh mədau tebəlav; len na-ləmas-buni-an, mitidaŋ þur naŧide tiltile mai naþoruan tiltile samit gabag.*

³ ANunun aGot igol mətosua. Len nədaŋan samit þisi, mətətəgau gat nəþonan en məttofade len natəmat.

⁴ Gidat dattovi siYesu datumaiegai: Datovi niben aKристо tosua ŋai, datukad aNunun aGot tosua len gidato. Ikad nə-vatvat-viri-an tosua, aGot tokis gidat mōs datþikade.

* **4:2:** Kol 3.12-13

⁵ Ikad aMasta tosua ŋai, nadəlomian tosua lan mai nəbaptaisan tosua lan.

⁶ Ikad aGot tosua, aTəmadat toil a m̄o hən gidat p̄isi, toum len gidat p̄isi, totoh tin len gidat p̄isi.

⁷ Be aKристо eviol kəmas hən naviolan mai gidat v̄isusua. Epəpəhun naviolan galenan tonor hən naləŋonian san.

⁸ Bathut enan, natosian siGot ike,
 “Nəboŋ tovi məhat vəbar naut a məhat buni,
 alat gai tosəhor galit len nabiltibalan, esəhar
 galit lovi slev san.

Eviol hən naviolan gail mai nəvanuan gail.”*

⁹ Nəboŋ natosian enan toke “evi məhat,” namilen ke, a m̄o aKристо evi pan vi lan navile a pan.

¹⁰ AKристо tovi pan, evi gai tovi məhat, tovi məhat səhor nəmav hən bəpul len natit p̄isi.

¹¹ Natosian enan ikele am ke, aKристо “eviol hən naviolan gail mai nəvanuan gail.” Ale eviol hən natgalegai mai nəvanuan san gail ke: galevis ahai piŋpisul gail, galevis ahai kelkel ur gail, galevis hən ləbikel ur na-kel-uri-an tovoj husur aYesu len naut tiltile gail, ale galevis hən ləbeil a m̄o, kətkəta təban alat siYesu, mai galevis am ahai p̄usan gail.*

¹² Igol natenan hən ləbēutaut hən nəvanuan san gail m̄os nauman hən na-vi-tarhəte-an, hən alat lotovi niben aYesu, ləbidaŋ am len aKристо.

¹³ Timaienan vəbar gidat p̄isi datbikad nəbonan len nadəlomian mai naləboian husur aNatun aGot, hən datbēgəm matmatu am vəbar datbəsuniān aKристо len nəboruan san tonor buni.

* 4:8: Psa 68.18 * 4:11: 1Kor 12.28

14 Imaienan asike datosurñan atuhlahutai am lotogögel hən nənauan salito. Lohum nəwag, nəlän mai nətäs tobarbar həni. Asike datupair husur naṣusanan tiltile. Asike datohusur nəvanuan gail lotokad namitisau hən nagəgərasan lotoke ləbəgəras gidato len nalibliboṅan hum tokitin, be savi nakitinan.

15 Avil len na-ləmas-buni-an datekitin mai gidat gabag, datimatmatu am tabtab hən datḅesurñan aKristo len natit ṗisi datḅigole, husur aKristo tovi nəkadhute, nəvanuan san gail lovi niben.

16 Len na-il-a-mō-an san igol nəvanuan san gail luḅon gəm sua, hum nənau ṗisi lotoudud mai nahudhut niben gail ṗisi.* Nəboṅ nahudhut niben lotogol nəsa tonor hən ləḅigole, len na-ləmas-buni-an, losusupah hən ləḅigol niben kavkav ḅimaur, ḅetibau am.

Nəboruan veveu len aKristo

17 Imagenan, len nahəsän Nasuḅ nusor idanṅ mai gamito, nokəmaiegai ke: Samtitoh am surñan alat lotokad nadələmian len nagot gəgəras gail. Lodədarṅaḅu, nənauan salit evi naut kəmas.

18 Nəmarginobut ikabut gol naləboian salito, ale lutoh a tut dan nəmauran siGot husur natətanan topat len galito, bathut nəkadulit iṽonṽon.

19 Natideh lotogolgole nahurulit səsa lan. Ludamñ hən naṽide naitian taṽtaṽor ḅiwol hən nəmauran salito, lohusur təməhav hən naṽide tiltile lotoḅinḅinjal.

* **4:16:** *Nənau* evi nastrinṅ gail len niben nəvanuan. Galevis lorusan niben, len galevis am nəda igam husuri.

20 Be enan savi nařisal seKристо tohum mættolæboi sæhoti.

21 Næboŋ gamit mættosæsəlŋ hæn nakelean husur aKристо, mætorŋ nəlomit lan, ale loŋusan gamito hæn nakitinan topat len aYesu.

22 Naŋide hæn nəmauran mættokade ta mŋo, naləŋonian lotosa, lotogəras gamito, lomədas nəmauran enan. Imaienan, mitikol bulani dan gamito.*

23 Mitidamŋ hæn aNunun aGot bŋgol mætβiveveu len nənauan samito mai nəlomito.

24 Mitimasgəm vi vanuan veveu gail mætβikad naβoruan veveu aGot toum həni hæn mætβesumŋan gai. Imagenan, mitinor kitin, toh a tut dan nəsaan len naŋide aGot tohəhaŋur həni.*

25 Imaienan, mitinŋ hæn nalibliboŋan, mitikel nakitinan mai gamit gabag, husur gidat ŋisusua nahudhuben aYesu, datosua ŋai.*

26 Len nəlol paŋpaŋ samito, samtigol nəsaan. Sa-nəlomit tipaŋpaŋ tebəlav. Namityal satimasur lan,*

27 hæn natəmat asike bŋkad kas naut ideh len nəmauran samit gail.

28 Nəvanuan vənvənah satevənah am, be ivoi ke teum tidaŋ, teum hæn natit tovoi hæn navəlan gabag, hæn bələboi bŋkad natit hæn bəviol həni mai alat lotomŋdol.

29 Nasoruan ideh tomədas nəvanuan, samtikele. Satevivile len nabuŋomito. Mitikel nasoruan tovoi ŋai, hæn bəsusupah mai nəvanuan, gol nadələmian salit bidaŋ am. Mitikel nasoruan tonor hæn

* 4:22: Kol 3.9 * 4:24: Gen 1.26-27; Kol 3.10 * 4:25: Zec 8.16

* 4:26: Psa 4.4

læbelæboii mai tovi tarhæte sivan ideh am þesæsəlon
hæni.

³⁰ Len naŵide samito samtigol aNunun aGot
nəlon tisa; husur aGot eriŋ aNunun len gamito,
hən tota gat nahəsan len gamito ke mættovi esan,
van vəbar nəboŋ þigol þis nəmakuvan samito.*

³¹ Mitinoŋ hən na-mətahun-buni-an, nə-taḃulol-
bulosi-an, nəlol paŋpaŋ, nə-kai-walwal-an, na-sor-
mədasi-an hən nahəsan avan ideh, mai nəsaan þisi.
Mitinoŋ hən galen þisi.

³² Avil mitivoi hən gamit gabag, nəlomit titaŋis
gamit gabag, mæteruḃat nəsaan samit gabag hum,
len aKристо, aGot toruḃat nəsaan samito.*

5

Mititoŋ len namial

¹ Imagenan, bathut aGot toləmas bun gamit
mættovi natun gail, mitigol tətəv hən aGot.*

² Na-ləmas-buni-an tiwol hən gamito, nəmauran
samit tepul hæni. Mətesuḃan aKристо toləmas bun
gidato, toviol hən nəmauran san mōs gidato hum
naviolan, hum natit gototutumav hæni nəḃon to-
susau van hən aGot.*

³ Be naitian tosa, naŵide tosa totaṽtaṽor þisi,
mai na-ləŋon-masuṽ-an hən natite teḃuer kaskasi
len gamito. Nəsaan tomagalenan læsanor hən
nəvanuan siGot gail.

* **4:30:** Isa 63.10 * **4:32:** Mat 6.14-15 * **5:1:** Lev 19.2; Mat 5.48

* **5:2:** Exo 29.18

⁴ Sanor hən mətbikel nasoruan pahsago, na-sor-melmel-an mai nasoruan sohsoh toβiŋβiŋal. Be inor hən mətbikel nasipaan vi təban aGot.

⁵ Mitinau ləboi natesua ke, nəvanuan togolgol naitian tosa, nəvanuan togolgol naṽide tosa to-taṽtaṽor, mai nəvanuan toləŋon masuṽ hən natite, alat lotomaienan lodədas ləbēbis len natohan pip-ihabəlan aKristo mai aGot. Lodədas ləbikad navi-olan tovoi aGot totəgau gati mōs nəvanuan san gail. (Nəvanuan lotoləŋon masuṽ hən natite, lulotu hən natit lotoləŋon masuṽ həni. Egəm vi got salito, evi nagot gəgəras.)

⁶ Alat lotoke nəsaan galenan savi natideh, salegəras gamito hən nasoruan tomaienan nakitinan toβuer lan. Husur nəlol paŋpaŋ siGot dereh tibar alat ləsagol nəsa tokele sil natgalenan.

⁷ Samtitah mai galit len nəsa lotogole.

⁸ A mō mətutoh len nəmargobut, be gagai mətovi siYesu ale mətutoh len namial. Mititoh hum nəvanuan hən namial.*

⁹ Husur naṽit namial topat len gamito evi navoian, nanoran mai nakitinan gail p̄isi.

¹⁰ Mitisab səhot nəsa togol Nasub tohəhaṽur.

¹¹ Naṽide hən nəmargobut ləsəṽan hən natideh tovoi, mətebulatut dan gail. Ivoi am hən mətbikel vəhoti ke lotosa.*

¹² Husur nagolean susuah silatenan evi natit hən nahur sasa hən avan ideh βisor husuri.

¹³ Avil nəboŋ namial tomias natit p̄isi, nəvanuan gail p̄isi loləboi ləberis nakitinan husuri ke tovoi o tosa.

* 5:8: Isa 60.1-3 * 5:11: Rom 13.12

14 Husur natit þisi namial tomias gail lumasil len naketaan sinəvanuan þisi. Bathut enan ikad natoruan sua toke,

“Gaiug gotopatmari, gilele,
gile məhat dan nəmatan,
ale aKristo temias gaiug.”

15 Imaienan, məteləlgau hən natohan samito. Samtitoḥ sumian alat lototətan hən nəmauran tonor. Avil mititoḥ sumian alat lotokad namitisau hən nəmauran tonor.

16 Mitigol ke natit þisi mətbigole teliv nəvanuan gail van hən aYesu, husur len nəboḥ ta daməḥai nəvanuan lusa.

17 Imagenan samtimmel, avil məteləboi səhot nəsa Nasuḅ toləḥoni.

18 Samtetərog hən nəwain toliv gamit van hən navide gail lototaṽtaṽor. Avil mətepul hən aNunun aGot.

19 Mətekəkai hususur hən nəḅe gail lotopat len natoruan siGot mai gamit gabag. Mətekəkai hususur hən nəḅe hən nalotuan gail mai gamit gabag, mətekəkai maienan hən nəḅe aNunun aGot togol gail. Mətekəkai, gol nəḅe len nəlomito vi təban Nasuḅ.*

20 Mətesipa tabtab vi təban aGot aTata hən natit þisi, len nahəsan aMasta sidato, aYesu Kristo.

Alatmisoan gail

21 Məteriḅ gamito len navələmit gabag husur namətahwan samito len nəyalalan seKristo.

* 5:19: Psa 33.1-3; Kol 3.16-17

22 Latpəhaʋut məttolah, məteriŋ gamit len navəlan asoamito hum məttoriŋ gamit len navəlan Nasub̄.

23 Husur ahaʋut ehum nəkadun asoan, eil a m̄o həni; sum̄an ŋai aKристо tovi nəkadhute, ale nəvanuan san gail lovi niben, eil a m̄o hən galito. Ilav kuv galit dan nəsaan salito.

24 Hum alat siYesu lotoriŋ galit len navəlan aKристо; len nav̄ide tomaiengan, len natit p̄isi, ivoi hən abareab gail m̄au ləberinŋ galit len navəlan ahaʋut salit gail.

25 Lalum̄an məttolah, məteləmləmas bun asoamito sum̄an ŋai aKристо toləmas bun nəvanuan san gail, toviol hən nəmauran san m̄os galito.

26 Igol natenan hən b̄igol ləb̄evi esan səb̄on ŋai, ləb̄inor buni. Len nasoruan siGot igol luveveu. Ehum nasoruan siGot tovi wai aKристо tolistov galit həni hən ləb̄iveveu.*

27 Igol natgalenan hən b̄esəhar nəvanuan san gail hən ləb̄evi esan səb̄on len namənas. Ike linor buni, liyalyal, səkad namesian o nəb̄in̄b̄in̄alan o natideh tomagenan lan, səkad natideh tosa avan ideh toləboi b̄ikel uri. Nəvanuan san gail lohum napəhaʋut togomah topəhas hən b̄ilah, ale tokab vəkab vəsa, səkad natideh tosa lan.

28 Imagenan, lalum̄an məttolah, miti-masləmləmas bun asoamito hum məttoləmas bun nibemit səb̄omito. Naulum̄an ideh toləmas bun asoan, eləmas bun gai səb̄on.

29 Husur səkad avan ideh tomətahun bun niben gabag. Ao, evəŋani, ekətkəta təban, sum̄an aKристо tokətkəta təban nəvanuan san gail.

* 5:26: Tit 3.5

³⁰ Ale gidat datovi hudhut gail len niben aKристо.

³¹ Husur enan, hum natosian siGot toke, “Naulumian dereh teriņ atəman mai anan hən beudud mai asoan, ale aregəm sua sumian niben tosua ŋai.”*

³² Ikad natetətan sua totibau tosusuah len natosian enan notomadhatosi gagai. Be nukel mai gamit ke, evi nasoruan kəta tohusur aKристо mai nəvanuan san gail.

³³ Avil gamito, nukel tasi mai gamit ke, naulumian timasləmləmas bun asoan hum toləmas bun gai səbon, ale napəhaʋut timasputsan ahaʋut san len nənauan san.

6

Gamit məttovi lahutai, gamit məttovi tata gail

¹ Lahutai, mitigol husur nəsa atata mai anana artokele len Nasuḅ. Inor hən mətḅigol ḅimagenan.

² Len natosian siGot ike, “Geputsan atəmañ mai anañ len nənauan samñ.” Len nakelean todaņ gail, enan evi nametəkav tokad na-kel-gati-an.

³ Na-kel-gati-an imaiegai ke: gəḅeputsan atəmañ mai anañ len nənauan samñ, “dereh natohan samñ tivoi, mai gitoh tebəlav len navile a pan.”*

⁴ Tata gail, samtigol naʋide tosa tabtab hən anatumit gail nəlolit ḅisa van vəpaņpaņ. Avil mətehis galit hən ləḅiyar husur naḅisal tonor, ʋusan galit

* **5:31:** Gen 2.24 * **6:3:** Hən naves 2-3, Exo 20.12; Deu 5.16. Ike: *Putsan atəmañ mai anañ len nənauan samñ hən natohan samñ ḅivoi, mai hən gəḅitoh ḅebəlav len navile a pan.*

m̄os nāvide tonor, nāpusanan eruenan arogəm len Nasuḅ.

Gaiug gotovi slev

⁵ Gaiug gotovi slev, gigol husur n̄sa amasta sam̄ len navile a pan b̄ikele. Gemətahw lan, len n̄loḿ kitin geputsani len n̄nauan sam̄. Gigol husur n̄sa amasta tokele hum gotogol husur n̄sa aKristo tokele.

⁶ Gigol tabtab həni, savi hən b̄ebunusi ηai, həhāvur hən gaiug, be len n̄loḿ todaη len aKristo, gigole hum naslev san tohusur nal̄əηonian siGot.

⁷ Len n̄sa gotogole, timaur m̄etaḿ hum gotogole m̄os Nasuḅ savi hən n̄vanuan gail.

⁸ Goləboii ke Nasuḅ dereh teviol hən nakonp̄urp̄uran mai gidat v̄isusua hən navoian dattogole, naut k̄emas datovi slev o datsavi slev.

⁹ Gaiug gotovi masta, gigol timagenan; gigol tivoi hən naslev sam̄ gail. Sagesəhob hən naslev sam̄ ke asike b̄igol husur nal̄əηonian sam̄ gigol tisa həni. Nau gati ke gaiug mai galito m̄etukad aMasta tosua ηai totoh len n̄mav, ale nāvide san ep̄itoṽ van hən n̄vanuan p̄isi, ideh satile.*

Nahurabat n̄əbalan siGot

¹⁰ Ikad nasoruan naməkot. Len Nasuḅ mai len nabiltidaηan san, gaiug gidaη tabtab!

¹¹ Geriη p̄is nahurabat n̄əbalan siGot len gaiug hən gəb̄eil gəgat, naut k̄emas n̄hai tata setəmat gail mai nagərasian san gail.

¹² Husur datsəbal mai n̄vanuan lotokad nibelito. Avil datuḅal mai alat lotoil a m̄o, mai alat lotokad nədaηan hən na-il-a-m̄o-an datsaləboi datb̄eris gail.

* 6:9: Deu 10.17

Datuḅal mai aḅiltidaŋan gail hən nəmargobut hən navile eg a pan mai nanunun nəmargobut gail, natəmat gail len naməsav.

13 Imagenan gerin̄ nahurabat nəḅalan siGot kavkav len gaiug. Ale len nəboŋ nəsaan, dereh geləboi gəḅidaŋ ḅur alatenan lotokad nədaŋan hən nəsaan nəboŋ ləḅiḅal mai gaiug. Ale nəboŋ nəḅalan ḅinoŋ, dereh geil gəgat sal.

14 Imaienan, geil gəgat. Gepitavis nəhau tutuṽ hən nakitinan. Ale gesun nahurabat nəḅalan hən nanoran, hum nasoltia torin̄ nahurabat metəlai len nəmabun hən ḅipat gol niben.*

15 Ale len nariem̄, gevəlas naributbut hən nau-tautan togəm len na-kel-uri-an tovoi hən natəm̄at dattokade mai aGot.*

16 Akis gipat nadəlomian hum nasilt tovi nahud-hut nətarihai topat gol gaiug hən gəḅeləboi gəḅigol nəwei setəmat ḅisi lotopaŋ ləḅimat.†

17 Goləboii ke aGot ilav kuv gaiug dan nəsaan sam̄, ale nə-lav-kuvi-an enan ehum nabəhad nəḅalan gotoriŋi len nəkadum̄. Lav naḅu nəḅalan seNunun aGot tovi nasoruan siGot hən gəḅiḅal həni.*

18 Ale len aNunun aGot, gisor tuṽ tabtab hən nasor-tuṽ-an mai naŋirian tiltile gail. Gehulahul, ale gisor tuṽ tabtab m̄os nəvanuan siGot gail ḅisi.

19 Ale gisor tuṽ m̄os ginau am. Geus aGot ke

* **6:14:** Isa 11.5, 59.17 * **6:15:** Isa 52.7 † **6:16:** Mat 6.13; Jon 17.15. *Nasilt* evi nahudhutarhai toḅosḅos lotokabut gole len nahurḅuluk ale gol tomosmos. Imagenan nəboŋ gotopati eləboi ḅipat gol gaiug ale eləboi ḅigol nəhab len nəwei ideh topaŋ, ḅimat.

* **6:17:** Isa 49.2, 59.17

nəbəŋ nəb̃isor, tilav nasoruan mai ginau hən asike nəb̃emətahw hən nəb̃ikel natetətan hən na-kel-uri-an tovoi aGot tokel vəhoti.

²⁰ Ginau nusor siYesu Kristo, be nutoh len naim bəbaŋis, lubaŋis ginau hən natsen gail sil na-kel-uri-an tovoi notokel uri. Nimaskel uri, sanemətahw. Sor tuṽ m̃os ginau hən nəb̃igole.

Nasudələmian

²¹ Nuke mətələboi natit p̃isi husur ginau mai nəsa notogole. Ale aTikikus, aṽagw notoləmas buni len nadələmian, todaŋ len Nasuḅ mai nauman san, gai dereh tikel ur natit p̃isi mai gamito.*

²² Husur natenan nosəvati van hən gamito, hən ke mətələboi natit gail husur ginamito, ale hən b̃igol mətələb̃əŋon b̃ivoi am len nələmito.

²³ Wawa gail len nadələmian, nələmit tikad natəmat. Ale na-ləmas-buni-an totah mai nadələmian, aGot aTata mai Nasuḅ aYesu Kristo areviol həni mai gamito.

²⁴ AGot teviol kəmas hən navoian mai galit p̃isi lotoləmas bun aMasta sidato, aYesu Kristo, hən na-ləmas-buni-an topat vi sutuai.

* **6:21:** Uman 20.4

**Nasoruan siGot len nasoruan ta Uluveu
The New Testament in the Maskelynes language of
Uluveu, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Maskelynes blong Uluveu,
Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Maskelynes de
Uluveu, Vanuatu.**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maskelynes

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

cb9da196-fced-5a7c-9540-74db5e4270fd